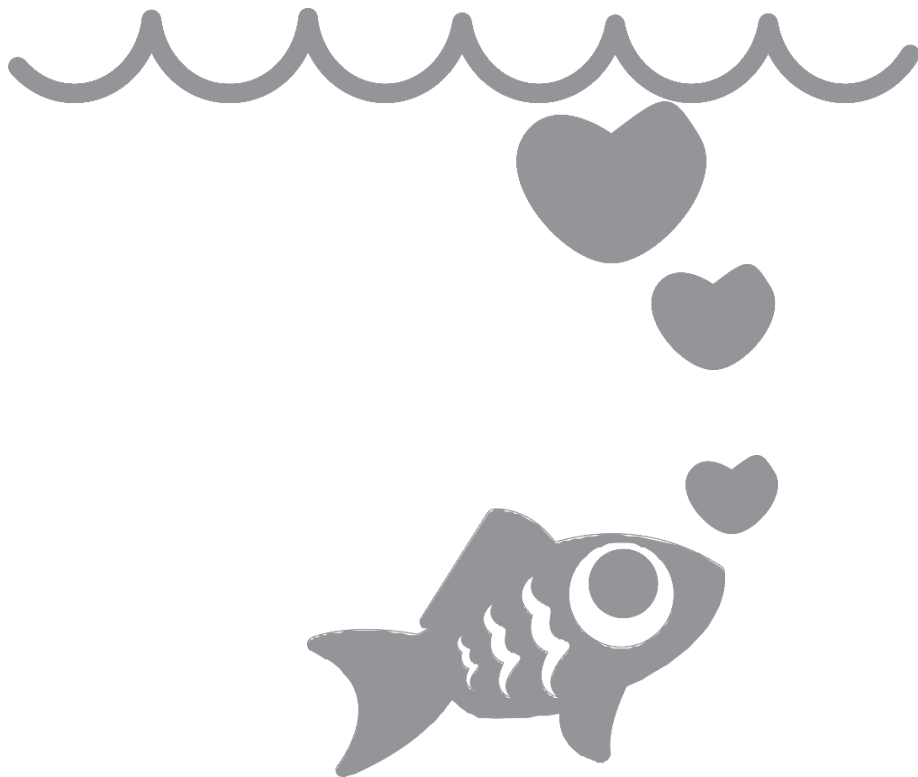

**Black Sea
Hotspots**

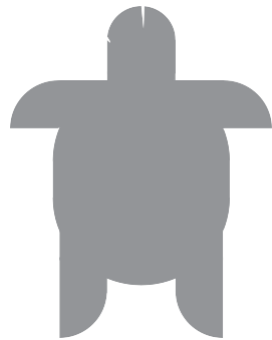
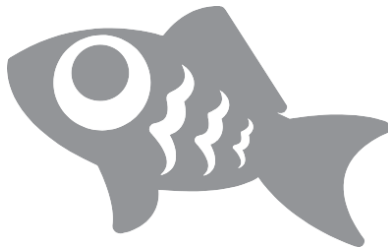
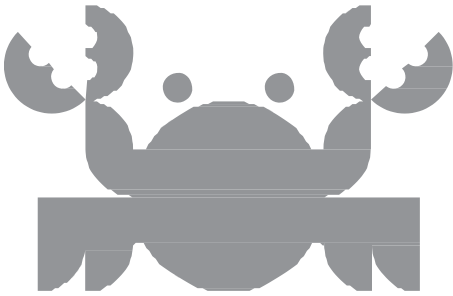
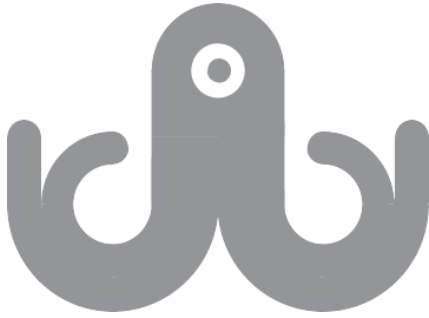

Спільні кордони. Спільні рішення.

**Твій порадник
«Як поліпшити стан екосистеми
Чорного моря»**

Цей порадник наданий тобі,

.....

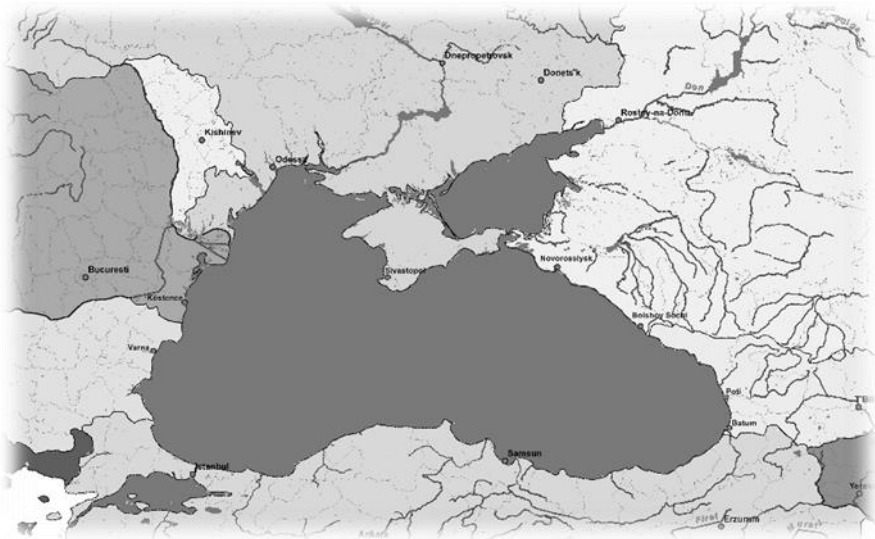
з ..... школи

клас .....

Поділись їм, будь ласка!

Чорне море – це
внутрішнє море, що
розташоване між південним
сходом Європи та півостровом
Мала Азія й омиває береги
України на півночі,
Росії на північному сході,
Грузії на сході,
Туреччини на півдні і
Румунії та Болгарії на заході.

Про що треба пам'ятати, коли хочеш долучитися до охорони екосистем Чорного моря:

1

Краще переробляти побутові відходи чи хоча б складувати їх на звалищах, ніж скидати у море.

2

Краще переробляти використану олію для смаження, ніж зливати її у каналізацію.

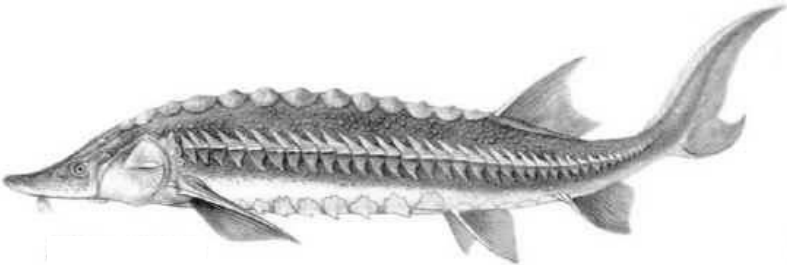
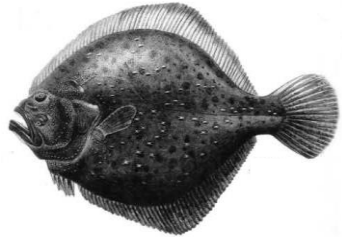

3

Користуймося безпечними засобами для чищення і прання, які не шкодять довкіллю.

4.

Чорне море – це місце проживання безлічі живих істот – незбагненого розмаїття видів риб, звірів, птахів, донних та планктонних рослин і тварин. Вони усі потребують захисту.

5.

Давайте пильніше
придивимось
до вилову риби неводами і
тралами. Як вони впливають
на види риб та місця
мешкання донних істот?

Через хижацькі засоби лову та
незаконний вилов багато
корисних чорноморських видів
наблизились до свого
зникнення.

Про що ще нам слід знати:

6.

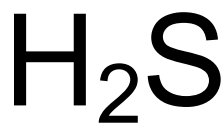
Виявлені й оцінені чинники впливу людини на Чорне море з суходолу (промислові, селитебні, сільськогосподарські, туристичні джерела забруднення) і з моря (транспорт, риболовля і т. ін.), а більшість найнебезпечніших джерел забруднення моря, що потребують найбільшої уваги, визначені як “гарячі” точки.

7.

«Гарячими точками» чорноморського узбережжя нашої країни визначені: Одеса, Іллічівськ, Миколаїв, Херсон, Євпаторія, Севастополь, Балаклава, Ялта, Керч.

8.

На глибинах понад 150-200 метрів кисень відсутній. Ця зона містить розчинений сірководень (отруйний та займистий газ) и населена тільки анаеробними бактеріями. Таким чином, Чорне море є найбільшим в світі сховищем сірководню, але одночасно це одне з найуразливіших морів на Землі.

9.

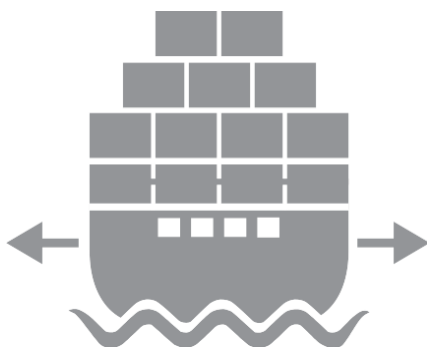
“Баластні води” (БВ)

запомповують з моря до пустих ємностей кораблів, аби забезпечити їхню рівновагу, коли вони йдуть морем без вантажу. Але разом з БВ, з однієї ділянки світового океану до іншої, «подорожують» тисячі видів морських істот, що здатні поширюватися.

Ці інвазивні види вкрай негативно впливають на морське докільля та його видове різноманіття. Вторгнення видів – це одна з найбільших проблем Чорного моря.

БВ не можна зливати прямо в море, їх слід спочатку ретельно очистити/обробити, аби видалити усіх новоприбульців.

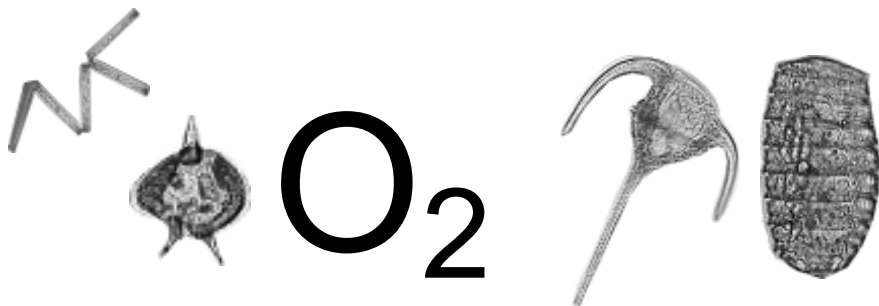

10.

Усупереч поширеній думці, 75% атмосферного кисню виробляється не рослинністю суходолу, а «мовчазними героями» водного світу – водоростями **фітопланктону**.

Під час евтрофікації відбувається неприродне підвищення чисельності цих організмів, яке отримало назву «**цвітіння**».

Відмирання водоростей і їхнє розкладання знижує вміст кисню в воді нижче безпечного рівня, що призводить до загибелі риби та інших морських мешканців.

11.

Сміття – це ще одна важлива проблема в охороні Чорного моря.

Сміття не тільки порушує естетичний вигляд морів і узбережжя, але й підвищує смертність морських ссавців, птахів і риб, які ковтають сміття або заплутуються в ньому.

Будь ласка, зверни увагу і зателефонуй до
Українського центру екології моря, м.Одеса

Тел.: 0482 63 66 22

якщо побачиш:

- ❖ зміну кольору морської води до: яскраво-зеленого, жовтого, брунатного чи червоного;

- ❖ мертвих або викинутих на берег риб і дельфінів;
  - ❖ засмічення узбережжя чи моря;
- ❖ масляні або інші незвичні плями на поверхні води, особливо, якщо вони великі;
- ❖ медуз, яких тобі не доводилось бачити раніше (тримайся від них подалі!).

Якщо не зараз, то буде пізно...

Проект: HOT BLACK SEA

«Комплексне управління «гарячими» точками і збереження екосистеми Чорного моря» за фінансової підтримки «ЕС–BS Cross Border Cooperation»

2.2.1.72761.225 MIS-ETC 2303

Партнери

- ♥ Координатор проекту: Національний науково-дослідний інститут електронного інжинірингу (ICPE-CA), Румунія
- ♥ Центр досліджень Мармурового моря (TUBITAK MRC), Туреччина
- ♥ Фонд екології Кавказу (FCE), Грузія
- ♥ Одеський державний екологічний університет (ОДЕКУ), Україна
- ♥ Муніципалітет м. Бургас, Болгарія
- ♥ Неурядова організація з питань сталого розвитку і охорони довкілля (SuRDEP), Болгарія

Завітайте на наш сайт: <http://www.bs-hotspots.eu/>

® Усі права на «Guide for Sustaining the Seas» належать 'Karadeniz' @DenizTemiz Derneği/TURMEPA.
Без дозволу не використовувати.
Докладні відомості тут: www.turmeпа.org.tr